

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවරතාව පිළිබඳව

වැඩෙන කනස්සල්ල

Growing concerns over stability of the international monetary system

නික් බිම්ස් විසිනි
2019 නොවැම්බර් 27

එක්සත් ජනපද මහ බැංකුව සහ ලෝකයේ අනෙකුත් ප්‍රධාන මහ බැංකු විසින් දැනට අනුගමනය කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති, යම් අවස්ථාවක දී නිකුත් කරන ලද “ගියට්” (රාජ්‍ය) මුදල් පිළිබඳ විශ්වාසයේ අර්බුදයකට තුඩු දිය හැකිය යන්න අවම වශයෙන් සමහර මූල්‍ය කවයන් තුළ වැඩි වැඩියෙන් කනස්සල්ලට හේතුවී ඇත. එය වටිනාකම රැස්කර තබන රත්රන් වෙත හැරීමට තුඩු දිය හැකිය.

ඊනැන්ෂල් ටයිම්ස් හි සංස්කාරක විමට නියමිත රාහා ෆොරුහර් විසින් සඳහා ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ලිපියක “රත්රන් වඩ වඩාත් ආකර්ෂණීය පෙනුමක් ලබයි” යන මාතෘකාව යටතේ මෙම හිතිය ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත.

“රත්රන් දෝෂ සෑම විටම මා තුළ මානසික ව්‍යාධියක් ඇතිකර තිබේ. “ඩිජිටල් යුගයක භෞතික තොග රැස් කිරීම සඳහා අහස කඩා වැටෙන බව ඔබ විශ්වාස කළ යුතුයි. එබැවින් සමහර ආයෝජකයින් සහ මහ බැංකුකරුවන් රත්රන් ගැන කතා කිරීම කනස්සල්ලට කරුනකි.”

මූල්‍ය පද්ධතියේ විශ්වාසනීයත්වය පිළිබඳ අර්බුදයක් මතු වුවහොත් රාජ්‍යවල කාර්යභාරය පෙන්වා දෙන නෙදර්ලන්ත මහ බැංකුව විසින් මෑතකදී පල කරන ලද ලිපියක් ෆොරුහර් උපුටා දැක්වීය. “පද්ධතිය බිඳවැටුණහොත් එය නැවත ගොඩනගා ගැනීම සඳහා පදනමක් ලෙස, රත්රන් තොගයට සේවය කළ හැකිය” යනුවෙන් එම ලිපියේ සඳහන් විය. “රත්රන් මගින් මහ බැංකුවේ ශේෂ පත්‍රය කෙරෙහි විශ්වාසය වැඩි කරන අතර එය ආරක්ෂාව පිළිබඳ හැඟීමක් ද ඇති කරයි.”

මූල්‍ය පද්ධතියේ ඇතිවිය හැකි අර්බුදයක් පිළිබඳ උත්සුකයන් පසුගිය දශකය තුළ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ අන්දැකීම් තුළින් ඉස්මතු වේ. ප්‍රධාන මහ බැංකු විසින් පෙර නොවූ විරු ලෙස, ඩොලර් ට්‍රිලියන ගනනක් ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතියට පොම්ප කිරීම ගෝලීය ආර්ථික වර්ධනයේ සැබෑ ප්‍රකෘතියක් ගෙන ඒමට අසමත් වී තිබේ.

2008 මූල්‍ය කඩාවැටීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ඇමරිකානු මහ බැංකුව සමඟ අනෙකුත් ප්‍රධාන මහ බැංකු, ඩොලර් බිලියන සිය ගනනක් ඇප වශයෙන් බැංකුවලට ලබා දී පොලී අනුපාත ඓතිහාසික අවමයට කපා හැරියේය. මෙම ප්‍රතිපත්ති අසාර්ථක වූ විට, ඔවුහු ඊනියා “ප්‍රමාණාත්මක ලිහිල් කිරීම” එනම්, මූල්‍ය වත්කම් මිලදී ගැනීම මත පදනම් වූ සාම්ප්‍රදායික නොවන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියකට හැරුණෝය.

ඇමරිකානු මහ බැංකුව විසින් එවැනි වත්කම් සතුකර ගැනීම මූල්‍ය

බිඳවැටීමට පෙර ඩොලර් බිලියන 800 සිට දැන් ඩොලර් ට්‍රිලියන 4 දක්වා පුළුල් වී ඇත. යුරෝපා මහ බැංකුව අනුගමනය කළ මෙම වැඩපිළිවෙල හේතුවෙන් එහි වටිනාකම ඩොලර් ට්‍රිලියන 2.6 දක්වා ඉහළ නංවා ඇත. ඉතිහාසයේ මීට පෙර මෙවැනි දෙයක් දැක නැත.

මෙම ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රධාන ප්‍රතිපලය, කොටස් හා බැඳුම්කර වැනි මූල්‍ය වත්කම්වල මිල ඉහළ යාම, සංගතවල සහ ගෝලීය මූල්‍ය ප්‍රභූතයේ ධනය ඩොලර් ට්‍රිලියන ගනනින් ඉහළ නැංවීම සහ වැටුප් එකතූන පල්වීමත් සමඟ ලොව පුරා සමාජ අසමානතාවයේ වර්ධනය වෙගවත් කිරීමයි. “මුදල් නැත” යන පදනම මත සමාජ වියදම් කපා හැරේ.

මෙම පියවරයන් යුක්තිසහගත කරන ලද්දේ, මූල්‍ය පද්ධතියේ පූර්ණ බිඳවැටීමක් වැළැක්වීම සඳහා ඒවා අවශ්‍ය වූ බවත්, අවසානයේදී ඒවා සැබෑ ආර්ථිකයේ වර්ධනය කරා නැවත පැමිණීමට හේතු වන බවත්, එමගින් “සාමාන්‍ය” මූල්‍යය ප්‍රතිපත්ති කරා ආපසු යා හැකි බවටත් තර්ක කරමිනි.

2017 දී සහ 2018 මුල් භාගයේදී ගෝලීය වර්ධන අනුපාත ඉහළ යාමට පටන් ගැනීමත්, මූල්‍ය අර්බුදයට ක්ෂණික ඉක්බිත්තේ පැවති තත්වයට පසු ඉහළ මට්ටම් කරා ලඟා වීමත් නිසා මෙය එසේ විය හැකි බව පෙනෙන්නට තිබුණි. ඒ අනුව, ෆෙඩරල් මහ බැංකුව විසින් පොලී අනුපාත නැංවීමට පටන් ගත් අතර, 2018 දී එය සියයට 0.25 බැගින් සිව් වතාවක් ඉහළ නංවා තිබේ. එසේ මහ බැංකුව මූල්‍ය වත්කම් රඳවා ගැනීම අඩුකිරීමට පටන් ගත්තේය. යුරෝපීය මහ බැංකුව (ඊසීබී) ද එය අනුගමනය කළ අතර වත්කම් මිල දී ගැනීම ද නවතා දැමූ නමුත් එහි මූලික පොලී අනුපාතය සෘණ මට්ටමක තබා ගත්තේය.

කෙසේ වෙතත්, ජපාන මහ බැංකුව මෙම පියවර අනුගමනය නොකළ අතර එහි මූලික පොලී අනුපාතය බිංදුවක තබා ගනිමින් රජයේ බැඳුම්කර සහ වෙනත් මූල්‍ය වත්කම් මිලදී ගැනීම අඩන්තුව පවත්වා ගෙන ගියේය. එය දැන් රජයේ නයවලින් සියයට 46 ක් දරා සිටියි. ආන්ඩුවේ බැඳුම්කර සඳහා ජපාන වෙලඳපොලේදී, රාජ්‍යයේ එක් අතක් ලෙස ආන්ඩුව නය අලෙවිකරු වන අතර තවත් හස්තයක් වන ජපාන මහ බැංකුව ගැනුම්කරු වේ. දැන් මුළු ලෝකයම “ජපානකරන” මාවතේ ගමන් කරනු ඇතැයි යන බියක් පවතී.

ෆෙඩරල් මහ බැංකුව සහ යුමබැ විසින් “සාමාන්‍යකරනයට” යාම ඉතා කෙටි කාලීන විය. පසුගිය වසර අවසානයේදී, එක්සත් ජනපද ව්‍යාපාර වස්තු වෙලඳපොලවල සිඳු පහන වැටීම නිසා මහ බැංකුව ආපසු හැරුණේය. මෙම වසරේ මුල් භාගයේ දී එය, අනුපාත ඉහළ නොදැමීමේ පිලිවෙතක් පවත්වා ගෙන ගියේය. ෆෙඩරල් සභාපති ජෙරොම් පවෙල් විසින් “ස්වයංක්‍රීය නියමුවෙකු” ලෙස එක් අවස්ථාවක විස්තර කරන ලද ප්‍රතිපත්තියක් වන මහ බැංකුවේ

වත්කම් අඩු කිරීම - සැබවින්ම සිදුවීමට පෙර පවා අවසන් කල යුතු බව ද එය ඇඟවුම් කළේය.

ජූලි මාසයේ සිට පොලී අනුපාත සියයට 0.25 බැගින් කප්පාදු කිරීමෙන් අනතුරුව, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවලට ඊනියා “ඉදිරි මග පෙන්වීම” පිළිබඳ ගෙඩරල් මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්තිය යටතේ, අනාගතය සඳහා අපේක්ෂිත පොලී ඉහල දැමීමේ පිලිවෙතින් බැහැර විය. කොටස් වෙළෙඳපොළ දර්ශක නව වාර්තාගත මට්ටම් කරා තල්ලු කරමින් වෝල් විදිය එය නිසි ලෙස සැමරිය .

එම පිලිවෙත අනුගමනය කරමින් යුමබැ, වත්කම් මිලදී ගැනීමේ වැඩසටහන නැවත ආරම්භ කර එහි මූලික පොලී අනුපාතය තවදුරටත් සානාත්මක තැනකට තල්ලු කරයි.

පොලී අනුපාත කප්පාදුව සහ ප්‍රමානාත්මක ලිහිල් කිරීම යන දෙකටම, ගෝලීය ආර්ථිකයේ සැබෑ ව්‍යාප්තියක් ඇති කිරීමට නොහැකි විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල පවසා ඇත්තේ ලෝක ආර්ථිකය එක සමාන ගෝලීය මන්දගාමීත්වයක පවතින බවත් එය ප්‍රධාන ආර්ථිකයන්හි ආයෝජන පහත වැටීම සහ වෙළඳාමේ හැකිලීම මගින් සංලක්ෂිත වන බවත්, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ මිලග අදියර පිළිබඳව දැන් ප්‍රශ්න මතුව තිබෙන බවත්ය.

ලොව විශාලතම ආයතනයක් වන බ්‍රිජ්වෝටර් හෙජ් අරමුදලේ ප්‍රධානී ඊර් ඩාලියෝ පසුගිය මාසයේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනය (අයිඅයිඑෆ්) විසින් කැඳවන ලද සම්මන්ත්‍රණයකට කරන ලද ප්‍රකාශ ගෞරුහාර් සිය ලිපියේ සඳහන් කර තිබේ. ඩාලියෝ පැවසුවේ තම බිල්පත් අඛණ්ඩව ගෙවීම සඳහා එක්සත් ජනපද ගෙඩරල් මහ බැංකුවට එහි ශේෂ පත්‍රය ඉහල නංවා පොලී අනුපාත අඩු හෝ සෘන මට්ටමේ තබා ගැනීමට සිදුව ඇති බවයි. මෙය එක්සත් ජනපද නය අයිති කර ගැනීමට කිසිවෙකු අකමැති තත්වයකට තුඩු දිය හැකි අතර ආයෝජකයින් වටිනාකම් රැස්කර තැබීම පිනිස වෙනත් වත්කම් සොයනු ඇත.

“ප්‍රශ්නය වන්නේ, වෙන කුමක් ද? ඔහු විමසීය. “අප සිතන පරිදි අප සිටින පරිසරය එයයි. තවද වෙනත් කෙනෙකුගේ වගකීමක් නොවන ඔබට තිබිය හැකි එකම වත්කම රත්රන් යැයි කියමනක් ඇත.”

මූල්‍ය විශ්ලේෂක ලූක් ග්‍රෝමන් විසින් මැතකදී දක්වන ලද ප්‍රවෘත්තියක් ද ගෞරුහාර් ගෙනහැර දැක්වීය. සමහර කවයන් “රත්රන් දෝෂයක්” ලෙස සලකන අතර, එක්සත් ජනපදයේ වාර්ෂික “හිමිකම්” -වෛද්‍ය සේවා, වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර සහ සමාජ ආරක්ෂන සඳහා ගෙවීම් ද ආරක්ෂක වියදම් සඳහා පොලී ගෙවීම් ද ඇතුලු- දැන් එක්සත් ජනපද ගෙඩරල් බදු ආදායම්වලින් සියයට 112 ක් වේ. මෙය මාස 15 කට පෙර පැවති සියයට 103 හෝ අවුරුදු දෙකකට පෙර තිබූ සියයට 95 මට්ටම් වලට වඩා දැන් ඉහල ගොස් තිබේ. මෙම වැඩිවීම්, ට්‍රම්ප්ගේ සංගත සහ ධනවතුන් සඳහා වන බදු කප්පාදුවල ප්‍රතිපලය වී තිබේ.

එක්සත් ජනපදය “බදු ආදායම් සඳහා වත්කම් මිල උද්ධමනය මත මුළුමනින්ම රඳා පවතින” බවත්, රජයට බිල් ගෙවිය හැකි එකම ක්‍රමය වත්කම් මිල එක එල්ලේ ඉහල යාම හෝ මහ බැංකුව “වත්කම් මිල ඉහල නැංවීම පිනිස ප්‍රමානවත් මුදල් මුද්‍රනය කිරීම” බවත් ග්‍රෝමන් ලිවීය.

ගෞරුහාර් විසින් වාර්තා නොකරන ලද නමුත් අයිඅයිඑෆ් සමුළුවට අදහස් දක්වමින් ඩාලියෝ, මුදල් යනු කුමක්ද යන්න රජය විසින් තීරනය කරනු ලබන රියට් මුදල් පද්ධතියේ අනාගතය පිළිබඳව ප්‍රශ්න මතු කළේය.

“අප දැන් සිටින්නේ නව ලෝකයක”, එය “පිස්සු”, “අමුතු” හෝ “වෙනත් යථාර්ථයක්” ලෙස පෙනේ. දැනටමත් සිදුවෙමින් පවතින දෙයට අනුව රජයේ ගෙවීම් මෙන්ම විශ්‍රාම වැටුප් අරමුදල් ගෙවීම සඳහා ජපානයේ මෙන්, මහ බැංකුවලට වැඩි වැඩියෙන් නය මුදල් උපයා ගැනීමට සිදුවනු ඇත.

"මම හිතන්නේ අපි මුදල් යනු කුමක්ද, සංවිත මුදල් යනු කුමක්ද, එම රියට් මුදල් ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වන්නේ කෙසේද යන්නෙහි අවසාන අදියරවල හෝ අවසානයේ සිටින බව" යයි ඔහු පැවසීය.

සානාත්මක පොලී අනුපාතයන්ගෙන් යුත් ලෝකයක් සහ බැංකු විසින් කඳු ගැසෙන නය, මුදල් බවට හරවන මෙම නව මූල්‍ය ලෝකය වර්ධනය වන්නේ කෙසේදැයි හරියටම පුරෝකථනය කල නොහැකිය. එහෙත් විනාශකාරී ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක සහිතව කඩා වැටීම පිළිබඳ බලාපොරොත්තුව වෙන කවරදාටත් වඩා විශාල වෙමින් පවතිද්දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ක්‍රමයේ අත්තිවාරම මත යෙදෙන පීඩනය දැඩි වෙමින් ඇති බව පැහැදිලිය.

රියට් මුදල් පිළිබඳ විශ්වාසය බාදනය වෙද්දී, එවැනි අර්බුදයක් වටිනාකම රැස්කර තබන එකම පදනම ලෙස රත්‍රන් වෙත නැවත හැරීමට හේතු වනු ඇතැයි යන අපේක්ෂාව, ධනවාදී ආර්ථිකයේ ප්‍රතිවිරෝධතා සහ අර්බුද පිළිබඳ විශ්ලේෂනය කිරීමේදී මාක්ස් විසින් විස්තාරනය කරන ලද මූලික කරුණු මතු කරයි.

මාක්ස් විසින් මුදල් පිළිබඳ වෙළඳ භාන්ඩ න්‍යායක් ලෙස හඳුන්වන දෙය ඉදිරියට ගෙන ගියේය: අවසානයේදී වටිනාකමට වෙනත් වෙළඳ භාන්ඩයක ද්‍රව්‍යමය ප්‍රකාශන ස්වරූපයක් තිබිය යුතු අතර ඓතිහාසික හේතූන් මත ඒ රත්‍රන් විය. නය සහ වෙනත් යාන්ත්‍රණයන් වර්ධනය කිරීම තුළින් ධනවාදය, මෙම ලෝභ බාධකය ජය ගැනීමට උත්සාහ කල නමුත් “නැවත නැවතත් මෙම බාධකය එහි පිටකොන්ද කඩන” බව මාක්ස් පවසයි.

1971 අගෝස්තු මාසයේදී ජනාධිපති නික්සන් විසින් එක්සත් ජනපද ඩොලර් හා රත්රන් අතර අනුපාතය ඉවත් කිරීමෙන් පසුව, මාක්ස්ගේ විශ්ලේෂනය අවලංගු යැයි මාක්ස්වාදීන් යැයි කියා ගත් සමහරු ද ඇතුළු බොහෝ ආර්ථික විද්‍යාඥයින් කියා සිටියේය. අන්තර්ජාතික මූල්‍ය පද්ධතියේ පදනම ලෙස ක්‍රියා කරන රියට් මුදල, එනම් එක්සත් ජනපද ඩොලරය, තවදුරටත් රත්‍රන්වල පිටුබලය නොලබමින් ගෝලීය ආර්ථිකයේ ව්‍යාප්තිය ඇතිකරන තතු හමුවේ ඔහුගේ විශ්ලේෂනය ඓතිහාසිකව ප්‍රතික්ෂේප වෙයි ඇති බව ප්‍රකාශ විය.

කෙසේ වෙතත්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අර්බුදය ගැඹුරු වීම සහ රියට් මුදල් පද්ධතියේ ස්ථායීතාව පිළිබඳ වැඩෙන සැක සාංකා යටතේ, මාක්ස් කල තවත් ප්‍රකාශයක් ද සිහිපත් කල යුතුය. දේශපාලන ආර්ථිකයේ මූලික නියාම ක්‍රමානුකූලව හෝ සුමට ලෙස ප්‍රකාශ නොවන නමුත්, අපගේ ඇස්පනාපිට නිවසක් කඩාවැටෙන විට ගුරුත්වාකර්ෂණ නියාමය මෙන් එය තෙමීම ප්‍රකාශයට පත් වන බව ඔහු සඳහන් කළේය. ඊනැන්ෂල් ටයිම්ස් කතුවරයා සහ වෙනත් අය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද කරුණු වලින් පැහැදිලි වන පරිදි, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය නිවාසය සෙලවෙන්නට පටන් ගෙන තිබේ.